

klicala v križarsko vojsko prebivavce vsih dežel, in Benetke, Genua, Burgund, kakor tudi armade iz Nemškega in Francoskega pridružile so se kristjanom zoper Turke. Ker pa niso zedinjeno ravnali in ker je bilo celó kovarstvo in izdajstvo v keršanskih armadah (posebno zadeva ta graja genuesko brodnarstvo, ki namesti keršanskim armadam na pomoč priti, prepeljavala je Turke iz Azije v Evropo) niso prvi dobički nič izdali in sila Turkov bila je po vničenju teh keršanskih armad — pri Varni v letu 1445 in pri Kasoni 1448 — vedno strašnejša. Ni več dolgo terpelo in padel je tudi Carigrad (Constantinopol) Turkom v roke. Vzel ga z naskokom je 29. maja leta 1453 Muhamed II. z 250.000 vojaki po napadu od morja in suhega; poslednji zdetni cesar, Konstantin IX. Paläolog, padel je v boju; — nekdanjega zapadno-rimskega cesarstva ni bilo več, in iz keršanske cerkve Zofije pahn timer je polomesec Kristov križ! (Dalje sledi.)

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Čuvajstvo po ulicah petrograških je izročeno tako imenovanim „bučnikom“, kateri v majhnih „butkah“ noč in dan prebivajo. Te lesene kočice stojé na vsakem voglu in na vsih razcestjih. Tu troje bučnikov stanuje v eni butki, v kateri imajo postelje, kuhinjo in vse svoje gospodarstvo. Eden, v sivem rudeče obšitem plajšu in na parto (helebardo) opert, stoji zmiraj na straži pred butko, — drugi vodi take, ki so se v čem pregrešili na ulicah, k policiji, ktera je v vsakem delu mesta, in donša policijske ukaze svojim tovaršem, — tretji pa opravlja hišne opravila v butki. Tisti, ki noč in dan na straži stoji, vjema pijance, ki rogovilijo po ulicah, pomirja kočjaže, ki so se sperli na poti, in zapera take, ki so kakega pešca z vozom oškodovali, in skerbi sploh za javni pokoj. Vsak ima majhno pišalico, da zapiska in s tem svoje tovarše opominja, če je treba kakega begúna vjeti. Ker pa še tudi nad bučniki čujejo policaji, ki po mestu okoli hodijo, je očitno iz tega, da je po ulicah petrograških vse v lepem redu. Ne rečemo preveč, če pravimo, da ima zmiraj blizo 2000 čuvajev po ulicah tega mesta opraviti.

V nobenem mestu pa menda ni po ulicah toliko vrán in golobov, kakor v Petrogradu; povsod, kamor pogledaš in stopiš, jih vidiš in nahajaš na trope; naj več se jih vseda na Aničkino palačo, kjer se jih zvečer po več sto snide krokaje večernico. Naj raji sedé na zelenih strehah. Golob je Rusom sveta žival, in zato, ker jim nihče nič žalega ne stori, se mešajo po ulicah med ljudi in poberajo živež tako brez vse boječnosti, da še izpod nog ne gredó, če človek do njih pride.

Ko smo ob kratkem popisali življenje po ulicah tega veličanskega mesta, pridemo sedaj na popis tukajšne zime, od ktere bojo brave naši radi kaj več ališali in res jim bomo v stanu povedati veliko novega in neznanega.

Mesca grudna 1836 je nekdo v Moskavi jabelčno lupino z oknja vergel; obvisela pa je po naključbi na kraji nekega spodnjega oknja in je berž terdo zmerznila. Skozi 10 tednov sem vidil na ravno tistem mestu to lupino viseti, ker ne enkrat v tem času se ni toliko otajalo, da bi bila ta lupina doli padla.

V Petrogradu pa ni mraz tako stanoviten, ker močirni kraj zavolj reke Neve ima vreme bolj spremenljivo. Toplejša sapa, ki piše od izhodnjega morja, se zoperstavlja tu ostri burji, ki brije iz Sibiriije. Deževni jug, ostra burja, gosta megla in jasno vreme se pozimi v Petrogradu skoz 6 mescov versté tako, da mesca ja-

nuarja nisi varen dežja in blata, spomladanskega mesca pa ne snega in leda — vse drugač kakor v Moskavi, kjer se december še nikdar ni do kapljice dežja vmečil, in si mesca januarja še noben človek ni čevljev oprasil.

Pri vsem tem pa pada gorkomér v Petrogradu večkrat nižje kakor v Moskavi, in srednji stan mraza je huji tu, kakor v srednjem Rusovskem. Podnebje petrogradsko se spreminja med hudo vročino in hudim mrazom. Poleti sega gorkota do 30 stopinj R., pozimi je 30 stopinj mraza. To je razloček od 60 stopinj, ktere ga mora biti človek z živino vred dobro vaje. V taci silnih spremeni bi ne bilo moč živeti, če bi človek življenja svojega ne varoval z neko stanovitnostjo. Pri nas, kjer spremeni vremena niso tako veliki, se je lože ravnati po vremenu, da zdaj slečemo zgornjo suknjo, zdaj oblečemo plajš ali kožuh, danes veržemo ene poléna več v peč, jutér ene mánj. Petrogradčani pa niso tako hitri. Zima se začne tam mesca oktobra in jenja konec majnika, ko je terpela 7 mescov. Zato oblečejo že od konca oktobra kožuhe, ki so napravljeni za vsaki mraz, in jih slečejo še le, ko je vse zimske burje popolnoma konec. Ravno taka je s kurjavo. Kadar so kuriti začeli, kurijo zmiraj eno mero, nikoli mánj, da se izbira nikdar ne shladí. Taka je tudi s snincem. Mesca oktobra denejo kola pod strehe in skozi 5 mescov ne vprežejo voza, naj gré sneg ali naj se taja; 5 mescov morajo sni sterpeti.

Le prederzni ptujci, ki neprevdarijo vremenskih nezdod, niso tako stanovitni v zimski opravi, morajo pa potem tudi prederznost svojo pokoriti z mnogoterimi boleznimi. (Dalje sledi.)

Slovanski popotnik.

* Premoženje moravskega društva sv. Cirila in Metoda naraslo je že na 22 000 fl.

* V Parizu izhaja nekoliko časa sém pod krilom kneza Czartoryskega poljski časopis pod imenom: „Nova Polska“.

* Na borsi v Liverpoolu kažejo prvo rusko kroglo, ki je pri Odessi v angleški barki „Terrible“ obtičala.

* Pesem „Slobodiada“ rajnkega vladika črnogorskega prišla je v Zemunu na svitlo in se je poprodala v malo dnéh skor vsa.

* Česki pisatelj J. Vaelik dal v natis je 15 kmetijskih listov. Pisani so v prosti lahkoumevni besedi, da jih vsak kmetovavec lahko razume.

* Ravno prišla je v česki prestavi Byronovo „Nevesta iz Abydov“ na svitlo.

* Gospá Severina Prušakova, poljska pisateljka, pripravila je k tisku: „Obraz literatury polskiéj“ za ženske. Delo je obširno in da natančni pregled slovstva poljskega od starih časov do današnje dóbe.

Cajnica mnogoverstnih novíc.

— Naj dražji spisovateljsko delo, ki je od početka knjigotiskarstva do današnjega dné na svitlo prišlo, bode brez dvombe zemljo- in krajopisno delo svetu znanega popotnika Aleksandra Humbolda „o tropiških krajih Amerike“. Za tisk se je založilo 840.000 frankov (frank po 23½ kr.); in eden iztis v 17 zvezkih in folio in v 11 zvezkih v čveterki z vsimi obrabi velja 10.000 frankov.

— Po najnovejših statističkih popisih je v našem cesarstvu 864 mest, 2355 trgov in 64.883 vasi.

— 10. julija bil je slavni mašinar Borsig v Berolinu pokopan. On je prišel v svoji mladosti v Berolin kakor prost rokodelce in njegov bistri um ga je toliko znajdb učil. Zapustil je fabriko, ki je na več milionov cenjena, v kateri dela 3000 delavcev. Od 15 let sém, kar so se železnice odperle, izgotovil je on 500 hlapo-

nov. Pogreb njegov bil je tak, kakoršnega v Berlinu ne pomnijo.

— Vradne lekarske naznanila na Českem pravijo, da je skušnja učila, da ljudi za kozami bolnih 27krat več umerje, katerim niso bile koze stavljenе, kakor tistih, katerim bile so stavljenе.

— Teža zraka, ki našo zemljo krog in krog obdaja, se rajta (in zamore zlo natanko prerajtati) na 1,125.000 bilionov centov. Le malo preudariti, kaka teža da to biti mora, pomislimo, da, ako bi človek noč in dan neprenehoma štel in vsako uro 18.000 naštel, bi v 700 milijonih letih še le zgorej imenovano število doštel.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Tersta 31. julija. Tertia bolezen, akoravno nam žuga skoraj čisto vino vzeti, vendar se kaže, da ne bode celó tako huda, kakor bila je lansko leto; to nam up daje, da je naj višjo stopnjo že dosegla in da bode v prihodnje pojenjevala. Iz Bolonje čujemo, da je ondi terta popolnoma zdrava in da se mnogo dobrega vina nadjajo. Laško pšeno (rajž) na Lombardo-beneškem, akoravno ga suša tare, vendar se bode dobro obneslo, ako ga Bog kake druge nesreče obvarje. Cena žita povsed pada, in mnogo žitnih kupcev, ki imajo veliko stare zaloge, je v veliki skerbi. Danes se pripoveduje, da prikazala se je tudi pri nas kolera in da so tri osebe zbolele za to boleznijo, ako ni morebiti le navadna bolezen, ktera poleti ob hudi vročini in novem sadju človeka od zgor in spod dère, pa vendar ni prava kolera.

Iz Ljubljane. Predvčerajnem so nam tudi gosp. prof. Metelko poslali prvo polovico pismenke A nemško-slovenskega od gosp. Cigale-ta vredovanega slovnika z nekimi dostavki in opazkami nazaj in gosp. Cigaletovo delo „neprecenljivo delo imenujejo, vredjeno z veliko premišljenostjo in posebno marljivostjo“. Tako se vjema gosp. prof. Metelkotova razsodba popolnoma z razsodbo gosp. fajm. Potočnika — je tedaj enoglasna hvala dveh veljavnih sodnikov. Pač je to posebno veliko veselje za odbor, ki je svetoval milostljivemu knezoškofu: naj gosp. Cigaleta izvolijo za vrednika prevažnega dela. V tacih veselih okoljšinah bošiel natis toliko zaželjenega slovnika zdaj jaderno spod rok.

Iz Ljubljane. Tudi c. k. kmetijska družba se je po svoji moči vdeležila državnega zajéma in je podpisala 2000 fl. — Do 1. tega mesca je bilo v Ljubljani za posojilo podpisanih 1 milion in 84.210 fl.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar so 28. p. m. pisali pismo gosp. ministru notranjih oprav, v katerem veselje razodevajo, da se je pretekli mesec razpisanih 95.000 novincov tako hitro nabralo, in se zahvalujejo za to djansko znamenje zveste udanosti vsih njim podložnih ljudstev in marjivega obnašanja dotičnih vradnij. — 2. dan t. m. so prišli cesar iz Išla spet na Dunaj nazaj in so sprejeli višjega poveljnika barona Heissa, ki je po ogledu svoje armade došel za malo časa na Dunaj, od kedar se bo nek v Suzavo, svoje glavno stanišče, podal. — Kralj portugalski pride iz Berlina na Dunaj, od tod gré v Paris. Časniki pritikujejo temu potovanju portugalskega kralja posebne namene, ker se tu in tam želi, da bi se španjska krona zedinila s portugalsko. — Do 30. julia je bilo nek že podpisanih 218 milijonov za državni zajém. — Ni davnej, kar je bil telegraf med Dunajem in Petrogradom napravljen, ki gré čez Granico, po katerem se pa ne smejo naznanjati politične

reči. — Iz rusovsko-turškega bojišča je prišla gotova in imenitna novica, da rusovska armada zapušča nanagloma Vlahijo, tako, da prvi dan tega mesca že nobenega rusovskega vojaka v ti knežii ni bilo. Ob treh ponoči 27. julia je došel ukaz, da cela armada pri Fratešti se ima hitro vzdigniti proti Bukureštu; Turki marširajo počasi za njimi; Omer-paša je začasno preložil svoj glavni stan v Bukurešt, dokler ne posede, kakor pravijo, austrijska armada Vlahije; potem pa bojo nek šli vsi Turki čez Donavo nazaj. Da bi rusovska armada tudi Moldavo zapustila, se še nič ne sliši, kakor se sploh ne vé, kaj ta hitri povratek pomeni in kam se bo glavna moč postavila ali le do Sereeta ali morebiti celó čez Prut nazaj. Čeravno dva dunajska časnika še zmiraj terdita, da je bila 23. dan poleg Gjurgjeva sila huda vojska, je vendar nobene druge novice ne poterdijo, — bo tedaj laž. — Neki časnik je prerajtal, da škoda, ki se je po vojski Moldavi in Valahii že zgodila, znese okoli 140 milijonov frankov, stroški vojske vsih vlad na Turškem to leto pa znesó že 2000 milijonov frankov. — Pripoveduje se, da angleška in francoska vlada ste odpisale pruski, da to, kar je dozdej rusovska vlada ponudila za mirno spravo, ni zadostno; one terjate, da rusovska armada berž sprazne Moldavo in Valahijo, — da vse vlade skupej bojo imele varstvo nad tema knežijama, austrijska vlada pa izpeljavno oblast, — da vse vlade skupej bojo varhinje kristjanov na Turškem, — da bo brodnarstvo po Donavi in črnem morju svobodno vsim in se ustanovi svobodna luka na črnem morju, — in zadnjič, da rusovska vlada poverne vse stroške za vojsko. — Na Gerškem v Tesalii punt ni še popolnoma zadušen. V Patrasu so zaperli nekega duhovna, ki je svojim farmanom iz prižnice priporočal: naj vsaki dan molijo, da jih Bog reši 3 naj večjih nadlog, ki tarejo zdaj gerško kraljestvo, namreč: sedanjih ministrov, francoske in angleške armade in pa tertje bolezní. — Še zmiraj ni znano, kam je toliko francosko-angleške armade namenjene, ki je odrinila na izhodnje morje, ker o 4 ali 6 tednih je vreme pri kraji za vojsko na tem morji; silni viharji bi razbili vsako barko na kamnitih bregovih Alandskih otokov. Admiral Napier je na barki v Ledsundu pred Alandskimi otoki, kontreadmiral Plumbbridge pa je pred Bomersundu. — Željno pričakovani in mogočni general Espartero je prišel 29. julia v Madrid; kraljica ga je izvolila za predsednika ministerstva, O Donnela pa, v kterega tudi ljudstvo vse zaupanje stavi, za vojnega ministra. V Madridu in Barceloni so se podali delavci že spet k delu in mirno življenje se počasi povračuje; delavce pomiriti, se je dal v Barceloni ukaz, da v fabrikah morajo vse mašine jenjati delati, zavolj kterih je veliko ljudstva ob zaslužek in kruh prišlo. Kam se je mati kraljice skrila, se še zdaj ne vé.

Priporočilo.

Gosp. Kurz žl. Goldenstein, kterega smo v „Novicah“, kakor je zaslužil, radi pohvalili, da je ob slovesnem blagoslovljenji in položbi vogelnega kamna nove Ternovske cerkve šotorišče za ta slovesni dan osnoval in tako lepo napravil, da je bilo vsim všeč, je imel dobro misel, izrisati to podobino in jo v spomin podati vsim, ki so bili pričujoči te svečanosti ali so se sicer vdeležili naprave te nove božje hiše, ki bo ena naj lepših ljubljanskega mesta. Radi naznanimo tedaj danes, da je ta „spominek“ na veliki pólí že izdelan in se dobí v navadnem iztisu po 30 krajc., malan pa 1 fl. 20 kraj. Dobí se v bukvtiskarnici gosp. Blaznika, v bukvarnici gosp. Lerherja, kakor tudi pri gosp. fajmoštru Ternovskem, in pa pri gosp. Goldensteinu samemu. Vémo, da Ternovčanje in Krakovčanje bojo posebno segli po tem spominku, pa tudi veliko družih ljubljancev in unanjih si ga bo rado kupilo; za 5 šestíc dobijo lep spominek!